

Evenimentul zilei – 2 noiembrie 2011

Cine a fost Nicu Ceaușescu? Ispita comunismului dinastic (IX)

În 1968, după discursul sfidător din Piața Palatului, de la balconul Comitetului Central, eveniment neîndoiios important, riscant și spectaculos, când a vorbit cu indignare despre "un moment rușinos din istoria socialismului", Nicolae Ceaușescu a mers la Brașov și a dat asigurări publice sovieticilor că relațiile rămân cordiale.

Intervenția în Cehoslovacia a fost motivată fundamental de teama liderilor neo-staliști din Pactul de la Varșovia că reformele intrate în istorie sub numele de "Primăvara de la Praga", deci aspirația către "socialismul cu chip uman", puteau duce la constituirea unui model alternativ al socialismului, diferit de cel dictatorial-leninist, de ceea ce se numea "Panzerkommunismus". Nimic din ce întreprindea Ceaușescu nu justifica aprehensiuni similare. Tema centrală a discursurilor sale era "întărirea rolului conducător al partidului", pe care ideologii oficiali, inclusiv Niculescu-Mizil și Iliescu, o prezentau drept o "legitate". Nici urmă de desființare a cenzurii în România, precum în Cehoslovacia, nici vorba de asociații independente precum cluburile KAN și K-231. În conducerea partidului continuau să troneze dinozauri staliști precum Emil Bodnăraș, Leonte Răutu, Chivu Stoica, Gheorghe Apostol. "Junii turci" promovați de Ceaușescu, activiști precum Ilie Verdeț, Virgil Trofin ori Vasile Patilineț, erau departe de a nutri poziții similare cu cele ale lui Dubcek. Chiar premierul Maurer, probabil cel mai deschis dintre conducătorii din epocă, nu era înclinat în direcția diminuării controlului de partid asupra vieții culturale. Scriitorii români nu concepuseră un "Manifest al celor două mii de cuvinte", precum Ludvik Vaculik la Praga. Fiind vorba de un sistem ideocratic, această obsesie a monopolului politic exercitat de PCR nu era doar o formulare ritualică.

Revenind la perioada în care făceam "practică agricolă", îmi amintesc că Nicu a venit cu Mercedes-ul cu șofer și însoțitor (securist), a stat puțin cu noi, a fumat, a băut bere și must, s-a uitat pe pereții dormitorului (de fapt o magazie improvizată ca loc de culcare pentru vreo cincizeci de elevi, cu saltele din paie), a trecut în fugă prin sala de ședințe și a observat că pe perete se aflau pozele membrilor Prezidiului Permanent de dinainte de debarcarea lui Alexandru Drăghici, deci de dinainte de Plenara din aprilie 1968. Îmi amintesc cum a exclamat: "Ăștia n-au aflat încă aici că s-a terminat cu Drăghici!". Nu aflase încă sărmanul director al IAS, Mitrică, cel care bântuia peste tarlale cu un ZIM delabrat, memento ridicol al erei staliniste.

Ceaușescu îl terminase politic pe Drăghici după ce fuseseră extrem de legați în atâtea intrigi din anii '50 și '60. De fapt, ei erau "băieții lui Dej" care, asemeni unui dresor de animale sălbatice, îi asmuțea amuzat pe unul împotriva celuilalt. La ședințele Biroului Politic din martie 1956, după Congresul al XX-lea al PCUS, când Hrușciov denunțase cultul personalității lui Stalin, Ceaușescu a pozat în reformator, chiar într-un fel de-stalinizator. Era perioada când Nicolae și Elena Ceaușescu se vizitau des cu Iosif și Liuba Chișinevschi. L-a criticat pe Drăghici pentru faptul că a sustras Securitatea de sub controlul organelor de partid, că a transformat-o într-un fel de "cal năvălaș", că nu se considera răspunzător decât în fața lui Dej. Ulterior, dojenit probabil de primul secretar, a dat înapoi, și-a moderat criticile și a devenit flagelul prigonirii oricărei urme de erezie în partid.

Nicu a crescut în acea atmosferă a secretelor șoptite la masă, când Nicolae îi povestea Elenei despre ultimele epurări, despre noile planuri ale lui Gheorghiu-Dej de a elimina orice formă de "deviaționism". Tatăl său îl îndemna să citească din "clasicii marxism- leninismului". Cred că i se apleca, dar o făcea, ori simula că o face. În ultimul an de liceu, a început să participe la un anemic cerc de "științe sociale", unde eu am vorbit despre marxiștii vag-eretici, Ernst Fischer (apăruse "Necesitatea artei") și Roger Garaudy (se traduseseră în românește "Marxismul secolului XX" și "Un realism fără țărături"), iar el a prezentat un referat pe teme de economie politică, se poticnea îngrozitor, textul era evident scris de altcineva. O făcea pentru a-i face plăcere tatălui, ori pentru că nu îndrăznește să iasă din cuvântul acestuia? În copilărie fusese victima acceselor de furie ale lui Nicolae Ceaușescu, care nu ezita să-l bată (informație pe care o dețin din cel puțin două surse). Chiar și când ajunsese ministrul tineretului, când suna telefonul și vorbea cu tatăl sau, se ridica în picioare (iarăși, o informație verificată prin mai multe surse).

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/senatul-evz-cine-a-fost-nicu-ceausescu-ispita-comunismului-dinastic-ix-952184.html>